

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України

«Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо забезпечення рівності процесуальних прав усіх учасників кримінального процесу перед законом»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту Закону

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 77 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) прокурор, слідчий, дізнавач не має права брати участь у кримінальному провадженні, якщо він брав участь у цьому ж провадженні як свідок. Аналіз цієї норми закону дає підстави стверджувати про те, що у випадку допиту у кримінальному провадженні як свідка слідчий позбавляється можливості проведення слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) у цьому кримінальному провадженні, прийняття у ньому процесуальних рішень, участі у кримінальному провадженні у іншій формі. Усі дії, які вчинені таким слідчим у кримінальному провадженні, повинні визнаватись незаконними, а докази, здобуті внаслідок проведення таким слідчим слідчих (розшукових) дій чи НСРД, повинні визнаватись недопустимими.

Згідно з п. 5 ч. 2 ст. 36, п. 3 ч. 2 ст. 40, п. 3 ч. 2 ст. 40-1 КПК прокурор, слідчий, дізнавач уповноважені доручати проведення слідчих (розшукових) дій та НСРД відповідним оперативним підрозділам.

За частинами 2, 3 ст. 41 КПК під час виконання доручень слідчого, дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого; доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та НСРД є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

Здійснення оперативними підрозділами слідчих (розшукових) дій та НСРД, не заборонених відповідними нормами КПК, у ході кримінального провадження, тобто тих дій, які за загальними правилами віднесені до компетенції слідчого виключно на підставі доручення слідчого, прокурора, дає підстави стверджувати про те, що під час виконання цих дій, а також у ході підготовки до виконання або фіксування результатів таких дій співробітники оперативних підрозділів користуються правами слідчого. Даючи доручення оперативному підрозділу на проведення слідчих (розшукових) дій чи НСРД слідчий або прокурор делегує відповідні повноваження слідчого оперативному підрозділу з можливістю подальшого використання доказів, здобутих у результаті проведення співробітниками оперативних підрозділів відповідних слідчих (розшукових) дій чи НСРД.

Частими випадками є допит оперативного співробітника як свідка про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функцій сторони обвинувачення (за письмовим дорученням), в цьому ж кримінальному провадженні, та врахування його показань як доказу.

Оперативний співробітник, в силу свого процесуального статусу в кримінальному провадженні, зацікавлений в успішному результаті справи

(обвинувальному вирок), тому його свідчення можуть бути упередженими, неточними або викривленими.

Фактично, внаслідок того, що сторона обвинувачення має таку перевагу, це призводить до порушення рівності процесуальних прав учасників кримінального провадження, адже порушуються принципи верховенства права та законності. Зазначене, у свою чергу, унеможливило належне виконання завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 КПК, відповідно до якої завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Тому, діючи положення ст.ст. 65 та 77 КПК потребують відповідних змін у частині розширення переліку осіб зі сторони обвинувачення, які не мають права брати участь у кримінальному провадженні у визначених статтею випадках, у тому числі, якщо вони брали участь у цьому ж провадженні як свідки, або не можуть бути допитані як свідки про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій сторони обвинувачення (за власною ініціативою, чи за письмовим дорученням), в цьому ж кримінальному провадженні.

2. Цілі і завдання прийняття проєкту Закону

Метою проєкту є уточнення положень законодавства для забезпечення рівності процесуальних прав усіх учасників кримінального процесу перед законом, забезпечення дотримання принципів верховенства права та законності, ефективного виконання завдань кримінального провадження.

3. Загальна характеристика та основні положення проєкту Закону

Проектом пропонується:

– доповнити частину другу статті 65 Кримінального процесуального кодексу України новим пунктом 12, яким розширюється перелік осіб, що не можуть бути допитані як свідки в кримінальному провадженні, включивши до нього прокурорів, слідчих, дізнавачів, співробітників оперативних підрозділів та заборони допитувати їх про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій сторони обвинувачення (за власною ініціативою, чи за письмовим дорученням), в цьому ж кримінальному провадженні;

- у частині першій статті 77 Кримінального процесуального кодексу України доповнити перелік осіб, до яких застосовуються підстави для відводу та заборона

їх участі у кримінальному провадженні, зокрема, якщо вони брали участь у цьому ж провадженні як свідки, співробітником оперативного підрозділу.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами у цій сфері правового регулювання є Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс та інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень зазначеного Закону не потребує додаткових фінансових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття акта

Прийняття законопроекту забезпечить рівність процесуальних прав усіх учасників кримінального процесу перед законом, дотримання принципів верховенства права та законності, ефективного виконання завдань кримінального провадження.

Народні депутати України

В.М. Неклюдов (посв. №35)

та інші

